

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

อ.พ. 5/2565 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 5/2565
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางมาลินี คงรื่น

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายวิชาญ ทรายอ่อน

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายณัฐพล ยิ่งกล้า

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายสุเมฆ จีระชัยศิริ

นิติกรปฏิบัติการ

นางมัลลิกา สมบัติศิริ

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวเมษณีญา สอนทรัพย์

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวอชฌา ไตรมาลัย

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวภาว วาสนา

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวพรพรรณ เสวกวิหารี

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

กุมภาพันธ์ 2565

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีเหตุผลในการยกร่างกฎหมายสืบเนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติหลายมาตราที่ไม่สอดคล้องต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคสาม ที่มีหลักการว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ ซึ่งบทบัญญัติในบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้อำนาจรับสิทธิในการหมั้นและการสมรส เป็นของชายและหญิงไม่เป็นไปตามหลักการดังกล่าวข้างต้น จึงมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีสาระสำคัญคือให้บุคคลธรรมดาทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศสามารถทำการหมั้นและสมรสกันได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยเสนอให้ตัดคำว่า “สามีและภรรยา” และให้เพิ่มคำว่า “คู่สมรส” แทน อันได้แก่กรณี กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสให้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรส ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส การจัดการ ทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส การสิ้นสุดการสมรส การเพิกถอนการสมรส การหย่าขาดจากการสมรส การจัดการทรัพย์สินหลังสิ้นสุดการสมรส การเรียกค่าทดแทนค่าอุปการะเลี้ยงดูหลังสิ้นสุดการสมรส ให้คู่สมรส เพศเดียวกันซึ่งสมรสโดยชอบสามารถรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ และให้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่าง คู่สมรสด้วยกันระหว่างบิดามารดาและบุตรตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงกรณีผู้ถูกจำกัดมิให้รับมรดก ฐานเป็นผู้ไม่สมควรได้รับมรดกเพราะเหตุที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ที่ฆ่าคู่สมรสของตน และคู่สมรส ที่ชอบด้วยกฎหมายร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยมิได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมายเป็นทายาทโดยธรรม มีสิทธิ ในการรับมรดกของคู่สมรสอีกฝ่ายที่เสียชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้สิทธิบุคคลทุกคน เกิดความเท่าเทียมและได้รับการรับรองและคุ้มครองทางกฎหมาย สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค หลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นไปตามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคสาม จึงสมควรที่จะปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย ความเจริญทางสังคม ส่งเสริมสิทธิพลเมืองด้านสิทธิมนุษยชน ขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ ให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ต่อไป

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-3
- ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กับ ร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-18
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	3-1
1) นิยามศัพท์เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ	3-1
2) ประเทศที่กฎหมายรับรองการสมรสเพศเดียวกัน	3-3
3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3-5

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล

ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

1. ให้ ชาย หญิง หรือบุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศเดียวกัน สามารถหมั้น สมรสกันได้ตามกฎหมายเป็นคู่หมั้น คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ 5 ลักษณะ 1 หมวด 1 และหมวด 2 (มาตรา 1435 มาตรา 1437 มาตรา 1439 มาตรา 1440 มาตรา 1441 มาตรา 1442 มาตรา 1443 มาตรา 1445 มาตรา 1446 มาตรา 1447/1 มาตรา 1448 มาตรา 1449 มาตรา 1450 มาตรา 1452 มาตรา 1458 และมาตรา 1460)

2. หมวด 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา โดยแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม และยัง กำหนดให้ตัดคำว่า สามีและภริยา และให้เพิ่มคำว่า “คู่สมรส” ในบรรพ 1 หลักทั่วไป ลักษณะ 2 บุคคล ส่วนที่ 3 ภูมิลำเนา (มาตรา 43) และลักษณะ 6 อายุความ หมวด 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป (มาตรา 193/22) เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขในหมวดนี้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสซึ่งซึ่งบุคคลสองคน สมรสกัน ให้มีสิทธิและหน้าที่และความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ 5 ลักษณะ 1 หมวด 3 (มาตรา 1461 มาตรา 1462 และมาตรา 1463)

4. หมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็นหมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม

5. สิทธิและหน้าที่ ของคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมายจัดการทรัพย์สินและหนี้สินร่วมกัน โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ 5 ลักษณะ 1 หมวด 4 (มาตรา 1465 มาตรา 1469 มาตรา 1470 มาตรา 1475 มาตรา 1476 มาตรา 1476/1 มาตรา 1477 มาตรา 1479 มาตรา 1481 มาตรา 1482 มาตรา 1483 มาตรา 1484 มาตรา 1484/1 มาตรา 1485 มาตรา 1486 มาตรา 1487 มาตรา 1488 มาตรา 1489 มาตรา 1490 มาตรา 1491 มาตรา 1492 มาตรา 1492/1 และมาตรา 1493)

6. การสิ้นสุดการสมรส การเพิกถอนการสมรส การหย่าขาดจากการสมรส การจัดการทรัพย์สินหลังสิ้นสุดการสมรส การเรียกค่าทดแทนค่าอุปการะเลี้ยงดูหลังสิ้นสุดการสมรส โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ 5 ลักษณะ 1 หมวด 5-6 (มาตรา 1498 มาตรา 1499 มาตรา 1504 มาตรา 1508 มาตรา 1515 มาตรา 1516 มาตรา 1517 มาตรา 1520 มาตรา 1522 มาตรา 1523 มาตรา 1530 มาตรา 1532 และมาตรา 1533) และแก้ไข ลักษณะ 2 หมวด 3 ความปกครอง (มาตรา 1598/15 มาตรา 1598/17 และ ลักษณะ 3 ค่าอุปการะเลี้ยงดู (มาตรา 1598/38)

7. ให้คู่สมรสซึ่งเป็นเพศเดียวกันซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ และให้สิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกัน และระหว่างบิดามารดาและบุตรแล้วแต่กรณีตามบรรดากฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่บัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่สามีภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือคู่สมรส หรือบิดามารดา หรือบิดา หรือมารดาแล้วแต่กรณี ทั้งนี้การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา 1606 นี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (เพิ่มเติม 1598/42)

8. ให้กรณี que คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เป็นผู้ที่มีคู่สมรสของตนเป็นผู้ถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควรได้รับมรดก (มาตรา 1606 (3))

9. คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคู่สมรสที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย เป็นทายาทโดยธรรม มีสิทธิในการรับมรดกของคู่สมรสอีกฝ่ายที่เสียชีวิต (มาตรา 1625 (1) และมาตรา 1628)

เหตุผล

เนื่องจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลายมาตรานั้นขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคสาม ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติซึ่งปรากฏในบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งขัดต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จึงขอเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้บุคคล ทุกคน ได้รับการรับรองสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในเรื่องการหมั้น สิทธิในการจดทะเบียนสมรส สิทธิในการจัดการทรัพย์สินของคู่สมรส สิทธิในการเป็นทายาทโดยธรรม การรับบุตรบุญธรรม และในการรับมรดกจากคู่สมรส ซึ่งการแก้ไขนี้จะทำให้สิทธิของบุคคลทุกคนเกิดความเท่าเทียมและได้รับการรับรอง และคุ้มครองทางกฎหมาย สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย และหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา 1)

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

2. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา 2)

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. แก้ไขเพิ่มเติมภูมิสำเนาของคู่สมรส (ร่างมาตรา 3)

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 43 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน
 “มาตรา 43 ภูมิสำเนาของคู่สมรส ได้แก่ ถิ่นที่อยู่ที่คู่สมรสอยู่กันด้วยกันฉันคู่สมรส เว้นแต่คู่สมรสฝ่ายใด ได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิสำเนาแยกต่างหากจากกัน”

4. แก้ไขเพิ่มเติมอายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างคู่สมรส (ร่างมาตรา 4)

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 193/22 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 193/22 อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างคู่สมรส ถ้าจะครบกำหนดก่อนหรือภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง อายุความนั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่าจะครบหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง”

5. แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการหมั้นและการสมรสในมาตรา 1435 มาตรา 1437 มาตรา 1439 มาตรา 1440 มาตรา 1441 มาตรา 1442 มาตรา 1443 มาตรา 1445 มาตรา 1446 มาตรา 1447/1 มาตรา 1448 มาตรา 1449 มาตรา 1450 มาตรา 1452 มาตรา 1458 และมาตรา 1460 (ร่างมาตรา 5-ร่างมาตรา 20)

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่ง ของมาตรา 1435 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1435 การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลและบุคคลทั้งสองฝ่าย มีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว”

มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1437 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1437 การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายผู้หมั้นได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้ผู้รับหมั้นเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น

เมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้น

สินสอด เป็นทรัพย์สินซึ่งฝ่ายผู้หมั้นให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองฝ่ายผู้รับหมั้นแล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่ผู้รับหมั้นยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นหรือโดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายผู้รับหมั้นต้องรับผิดชอบ ทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น ฝ่ายผู้หมั้นเรียกสินสอดคืนได้

ถ้าจะต้องคืนของหมั้นหรือสินสอดตามหมวดนี้ให้นำบทบัญญัติมาตรา 412 ถึงมาตรา 418 แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1439 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1439 เมื่อมีการหมั้นแล้ว ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกให้รับผิดชอบค่าทดแทน ในกรณีที่ฝ่ายผู้รับหมั้นเป็นฝ่ายผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายผู้หมั้นด้วย”

มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1440 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1440 ค่าทดแทนนั้นอาจเรียกได้ ดังต่อไปนี้

- (1) ทดแทนความเสียหายต่อกายหรือชื่อเสียงแห่งบุคคลหรือบุคคลนั้น
- (2) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากที่คู่หมั้น บิดามารดา หรือบุคคลผู้กระทำการในฐานะเช่น บิดามารดาได้ใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรสโดยสุจริตและตามสมควร
- (3) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้นได้จัดการทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวแก่อาชีพหรือทางนำมาหาได้ของตนไปโดยสมควรด้วยการคาดหมายว่าจะได้มีการสมรส

ในกรณีที่ผู้รับหมั้นเป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ขาดว่าของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้นนั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าทดแทนผู้ที่รับหมั้นพึงได้รับ หรือศาลอาจได้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึงของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้นนั้นก็ได้”

มาตรา 9 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1441 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1441 ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทนมิได้ ส่วนของหมั้นหรือสินสอดนั้นไม่ว่าผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นตาย ผู้รับหมั้นไม่ต้องคืนให้แก่ฝ่ายผู้หมั้น”

มาตรา 10 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1442 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1442 ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น ผู้หมั้นมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้รับผู้หมั้นคืนของหมั้นแก่ผู้หมั้น”

มาตรา 11 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1443 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1443 ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นทำให้ผู้รับหมั้นไม่สมควรสมรสกับผู้หมั้นนั้น ผู้รับหมั้นมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยมิต้องคืนของหมั้นแก่ผู้หมั้น”

มาตรา 12 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1445 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1445 บุคคลอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา 1442 หรือมาตรา 1443 แล้วแต่กรณี”

มาตรา 13 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1446 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1446 บุคคลอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเรา คู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้นได้โดยไม่ต้องบอกเลิกสัญญาหมั้น”

มาตรา 14 ให้ยกเลิกความในวรรคสาม ของมาตรา 1447/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา 1445 และมาตรา 1446 ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันที่ผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำของผู้อื่นอันจะเป็นเหตุให้เรียกค่าทดแทนและรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าทดแทนนั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้อื่นนั้นได้กระทำการดังกล่าว”

มาตรา 15 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1448 การสมรสจะกระทำได้อีกเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่าย มีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แล้วแต่ในกรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้”

มาตรา 16 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1449 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1449 การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ”

มาตรา 17 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1450 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1450 บุคคลสองคนซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาก็ดีเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาก็ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็นญาติดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิตโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่”

มาตรา 18 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1452 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1452 บุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้”

มาตรา 19 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1458 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1458 การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลสองคนยินยอมเป็นคู่สมรสกันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย”

มาตรา 20 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1460 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1460 เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนได้เพราะบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่ในภาวะการรบหรือสงคราม ถ้าบุคคลทั้งสองนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้น แล้วให้บุคคลดังกล่าวจัดแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของบุคคลทั้งสองนั้นไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาบุคคลทั้งสองได้จดทะเบียนสมรสกันในเก้าสิบวันนับแต่วันที่อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนจัดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรสและพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนแล้ว”

6. แก้ไขเพิ่มเติมชื่อหมวด 3 “ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา” เป็น “ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส” (ร่างมาตรา 21)

มาตรา 21 ให้ยกเลิกชื่อในหมวด 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา โดยใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส”

7. แก้ไขเพิ่มเติมความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในมาตรา 1461 มาตรา 1462 และมาตรา 1463 (ร่างมาตรา 22-ร่างมาตรา 24)

มาตรา 22 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1461 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1461 คู่สมรสต้องอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรส

คู่สมรสต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน”

มาตรา 23 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1462 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2551 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1462 ในกรณีที่คู่สมรสไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้หรือถ้า การอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมาก คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุก อาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะ กำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้”

มาตรา 24 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1463 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1463 ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการร้องขอ และถ้ามี เหตุสำคัญ ศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้”

8. แก้ไขเพิ่มเติมชื่อหมวด 4 “ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา” เป็น “ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส” (ร่างมาตรา 25)

มาตรา 25 ให้ยกเลิกชื่อในหมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา โดยใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส”

9. แก้ไขเพิ่มเติมสิทธิและหน้าที่ของคู่สมรส การจัดการทรัพย์สินและหนี้สินร่วมกันในมาตรา 1465 มาตรา 1469 มาตรา 1470 มาตรา 1475 มาตรา 1476 มาตรา 1476/1 มาตรา 1477 มาตรา 1479 มาตรา 1481 มาตรา 1482 มาตรา 1483 มาตรา 1484 มาตรา 1484/1 มาตรา 1485 มาตรา 1486 มาตรา 1487 มาตรา 1488 มาตรา 1489 มาตรา 1490 มาตรา 1491 มาตรา 1492 มาตรา 1492/1 และมาตรา 1493 (ร่างมาตรา 26-ร่างมาตรา 48)

มาตรา 26 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1465 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1465 ถ้าคู่สมรสมิได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรสความสัมพันธ์ ระหว่างคู่สมรสในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้”

มาตรา 27 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1469 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1469 สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่คู่สมรสได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นคู่สมรสกันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นคู่สมรสกันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ขาดจาก การเป็นคู่สมรสกันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต”

มาตรา 28 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1470 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1470 ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส”

มาตรา 29 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1475 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความ ต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1475 ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา 456 แห่งประมวลกฎหมายนี้หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของร่วมกันในเอกสารนั้นก็ได้”

มาตรา 30 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1476 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1476 คู่สมรสต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้

(2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์

(3) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี

(4) ให้กู้ยืมเงิน

(5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคมหรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา

(6) ประนีประนอมยอมความ

(7) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

(8) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง”

มาตรา 31 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1476/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1476/1 คู่สมรสจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1476 ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส”

มาตรา 32 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1477 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1477 คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการสงวนบำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส หนีอันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีดังกล่าว ให้ถือว่า เป็นหนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน”

มาตรา 33 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1479 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1479 การใดที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำ ซึ่งต้องได้รับความยินยอมร่วมกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ”

มาตรา 34 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1481 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1481 คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้”

มาตรา 35 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1482 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1482 ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อัตภาพได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ยอมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวเป็นที่เสียหายถึงขนาดอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้”

มาตรา 36 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1483 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1483 ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะกระทำ หรือกำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการสินสมรสอันพึงเห็น ได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำการนั้นได้”

มาตรา 37 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1484 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1484 ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส

- (1) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด
- (2) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง
- (3) มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส
- (4) ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- (5) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความหย่าให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง”

มาตรา 38 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1484/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1484/1 ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามมาตรา 1482 มาตรา 1483 หรือมาตรา 1484 ถ้าต่อมาเหตุแห่งการนั้นหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในการนี้ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้”

มาตรา 39 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1485 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1485 คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรส โดยเฉพาะอย่างยิ่งใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า”

มาตรา 40 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1486 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1486 เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดตามความในมาตรา 1482 วรรคสอง มาตรา 1483 มาตรา 1484 มาตรา 1484/1 หรือมาตรา 1485 อันเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอ หรือตามมาตรา 1491 มาตรา 1492/1 หรือมาตรา 1598/17 หรือเมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อจดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส”

มาตรา 41 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1487 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1487 ในระหว่างที่เป็นคู่สมรสกัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสีทระหว่งคู่สมรสตามที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้คู่สมรสฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึด หรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียม ที่ยังมีได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล”

มาตรา 42 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1488 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1488 ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับผิดชอบส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น”

มาตรา 43 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1489 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1489 ถ้าคู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้จากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย”

มาตรา 44 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1490 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1490 หนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส ดังต่อไปนี้

(1) หนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัธยาศัย

(2) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส

(3) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งคู่สมรสทำด้วยกัน

(4) หนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน”

มาตรา 45 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1491 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1491 ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น”

มาตรา 46 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1492 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1492 เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา 1484 วรรคสอง มาตรา 1491 หรือ มาตรา 1598/17 วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตรา 1474 (2) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายละครึ่ง”

มาตรา 47 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1492/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1492/1 ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิก แต่ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคัดค้านศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว

เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลงเพราะคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่ง หรือในวันที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม”

มาตรา 48 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1493 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1493 ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว คู่สมรสต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน”

10. แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการสิ้นสุดการสมรส การเพิกถอนการสมรส การหย่าขาดจากการสมรส การจัดการทรัพย์สินหลังสิ้นสุดการสมรส การเรียกค่าทดแทนค่าอุปการะเลี้ยงดูหลังสิ้นสุดการสมรส ความปกครอง และค่าอุปการะเลี้ยงดู ในมาตรา 1498 มาตรา 1499 มาตรา 1504 มาตรา 1508 มาตรา 1515 มาตรา 1516 มาตรา 1517 มาตรา 1520 มาตรา 1522 มาตรา 1523 มาตรา 1530 มาตรา 1532 มาตรา 1533 มาตรา 1598/15 มาตรา 1598/17 และมาตรา 1598/38 (ร่างมาตรา 49-ร่างมาตรา 64)

มาตรา 49 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1498 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1498 การสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส”

มาตรา 50 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา 1499 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1499 การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา 1449 มาตรา 1450 หรือมาตรา 1458 ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา 1452 ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าวไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง”

มาตรา 51 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 1504 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ถ้าศาลมิได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสจนบุคคลมีอายุครบตามมาตรา 1448 หรือเมื่อบุคคลนั้นมีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา 1448 ให้ถือว่าการสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่เวลาสมรส”

มาตรา 52 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 1508 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่ผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา 28 ขอเพิกถอนการสมรสได้ด้วย แต่ถ้าผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นคนวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถบุคคลดังกล่าวจะร้องขอเพิกถอนการสมรสก็ได้ แต่ต้องขอให้ศาลสั่งให้คนวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถพร้อมกันด้วย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าวนั้นเสียด้วย”

มาตรา 53 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1515 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(8) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดพันธบัตรที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(9) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมึลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(10) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพร่างกายทำให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นไม่อาจมีเพศสัมพันธ์ได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้”

มาตรา 55 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1517 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1517 เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 (1) และ (2) ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้วแต่กรณีได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุหย่านั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 (10) ถ้าเกิดเพราะการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

ในกรณีฟ้องหย่าโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดพันธบัตรตามมาตรา 1516 (8) นั้น ถ้าศาลเห็นว่าความประพฤติของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอันเป็นเหตุให้ทำพันธบัตรเป็นเหตุเล็กน้อยหรือไม่สำคัญเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าก็ได้”

มาตรา 56 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1520 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1520 ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้คู่สมรสทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด”

มาตรา 57 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1522 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1522 ถ้าคู่สมรสหย่าโดยความยินยอม ให้ทำความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่าว่าคู่สมรสทั้งสองฝ่าย หรือคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใด”

มาตรา 58 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1523 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1523 เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา 1516 (1) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากคู่สมรสอีกฝ่ายและจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น

คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไปในทำนองประพฤติกู้ก็ได้ และคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากบุคคลอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งของตนในทำนองประพฤติกู้ก็ได้

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำตามมาตรา 1516 (1) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้”

มาตรา 59 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1530 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1530 ขณะคดีฟ้องหย่าอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอ ศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดูคู่สมรสและการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร”

มาตรา 60 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1532 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1532 เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรส

แต่ในระหว่างคู่สมรส

(ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรสตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า

(ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยการคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า”

มาตรา 61 ให้ยกเลิกความมาตรา 1533 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1533 เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้คู่สมรสได้ส่วนเท่ากัน”

มาตรา 62 ยกเลิกความในมาตรา 1598/15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1598/15 ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นคนไร้ความสามารถและคู่สมรสอีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาลให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา 1567 (2) และ (3)

มาตรา 63 ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1598/17 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 1598/17 ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถและศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสอีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรสรวมกันกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุสำคัญอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้”

มาตรา 64 ยกเลิกความในมาตรา 1598/38 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา 1598/38 ค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างคู่สมรส หรือระหว่างบิดามารดากับบุตร นั้นย่อมเรียกจากกันได้เมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือได้รับการอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่อัตภาพ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี”

11. กำหนดให้คู่สมรสมีสิทธิรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ ให้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันและระหว่างบิดามารดาและบุตรแล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา 65)

มาตรา 65 ให้ความเพิ่มเติมต่อไปนี้เป็นมาตรา 1598/42 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา 1598/42 ให้คู่สมรสที่จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายนี้มีสิทธิรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ ให้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันและระหว่างบิดามารดาและบุตรแล้วแต่กรณีตามบรรดากฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่บัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่สามี ภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือคู่สมรส หรือบิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ในกรณีที่ต่างฝ่ายต่างมีบุตรก่อนที่คู่สมรสนั้น ได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

12. กำหนดให้กรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เป็นผู้ที่ฆ่าคู่สมรสของตนเป็นผู้ถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควรได้รับมรดก (ร่างมาตรา 66)

มาตรา 66 ให้ยกเลิกความใน (3) ของมาตรา 1606 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“(3) ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียน เพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ข้อนี้มีให้ใช้บังคับถ้าบุคคลนั้นมีอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ฆ่านั้นเป็น คู่สมรส หรือ ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง”

13. กำหนดเรื่องการคิดส่วนแบ่งและการปันทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ (ร่างมาตรา 67)

มาตรา 67 ให้ยกเลิกความใน (1) ของมาตรา 1625 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“(1) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส ให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา 1637 และ 1638 และโดยเฉพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 1513 ถึง 1517 แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นสุดด้วยเหตุความตายนั้น”

14. กำหนดให้คู่สมรสที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย เป็นทายาทโดยธรรม มีสิทธิในการรับมรดกของคู่สมรสอีกฝ่ายที่เสียชีวิต (ร่างมาตรา 68)

มาตรา 68 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1628 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา 1628 คู่สมรสที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยมิได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมายมิได้สิ้นไป ซึ่งสิทธิโดยธรรมในการสืบมรดกซึ่งกันและกัน”

15. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา 69)

มาตรา 69 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ ออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ตารางเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กับ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
	ร่าง พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ----- โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ .... มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 43 ภูมิลำเนาของสามีและภริยา ได้แก่ถิ่นที่อยู่ซึ่งสามีและภริยาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา เว้นแต่สามีหรือภริยาได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกัน มาตรา 193/22 อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างสามีภริยา ถ้าจะครบกำหนดก่อนหรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง อายุความนั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่าจะครบหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง มาตรา 1435 การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว การหมั้นที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติวรรคหนึ่งเป็นโมฆะ	มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 43 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 43 ภูมิลำเนาของคู่สมรส ได้แก่ ถิ่นที่อยู่ซึ่งคู่สมรสอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรส เว้นแต่คู่สมรสฝ่ายใด ได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกัน” มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 193/22 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 193/22 อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างคู่สมรส ถ้าจะครบกำหนดก่อนหรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง อายุความนั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่าจะครบหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง” มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่ง ของมาตรา 1435 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1435 การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลและบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1437 การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้น เมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิง สินสอด เป็นทรัพย์สินซึ่งฝ่ายชายให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองฝ่ายหญิง แล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิงหรือโดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายหญิงต้องรับผิดชอบ ทำให้ชายไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับหญิงนั้น ฝ่ายชายเรียกสินสอดคืนได้ ถ้าจะต้องคืนของหมั้นหรือสินสอดตามหมวดนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 412 ถึงมาตรา 418 แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม	มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1437 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1437 การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายผู้หมั้นได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้ผู้รับหมั้นเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น เมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้น สินสอด เป็นทรัพย์สินซึ่งฝ่ายผู้หมั้นให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองฝ่ายผู้รับหมั้น แล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่ผู้รับหมั้นยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้น หรือโดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายผู้รับหมั้นต้องรับผิดชอบ ทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น ฝ่ายผู้หมั้นเรียกสินสอดคืนได้ ถ้าจะต้องคืนของหมั้นหรือสินสอดตามหมวดนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 412 ถึงมาตรา 418 แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม” มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1439 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1439 เมื่อมีการหมั้นแล้ว ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกให้รับผิดชอบค่าทดแทน ในกรณีที่ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายชายด้วย มาตรา 1440 ค่าทดแทนนั้นอาจเรียกได้ ดังต่อไปนี้ (1) ทดแทนความเสียหายต่อกายหรือชื่อเสียงแห่งชายหรือหญิงนั้น (2) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้น บิดามารดา หรือบุคคลผู้กระทำการในฐานะเช่นบิดามารดาได้ใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรสโดยสุจริตและตามสมควร (3) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้นได้จัดการทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวแก่อาชีพหรือทางนำมาหาได้ของตนไปโดยสมควรด้วยการคาดหมายว่าจะได้มีการสมรส ในกรณีที่หญิงเป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ขาดว่า ของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่หญิงนั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าทดแทนที่หญิงพึงได้รับ หรือศาลอาจให้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึงของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่หญิงนั้นก็ได้	“มาตรา 1439 เมื่อมีการหมั้นแล้ว ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกให้รับผิดชอบค่าทดแทน ในกรณีที่ฝ่าย<u>ผู้รับหมั้น</u>เป็นฝ่ายผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่<u>ฝ่ายผู้หมั้น</u>ด้วย” มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1440 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1440 ค่าทดแทนนั้นอาจเรียกได้ ดังต่อไปนี้ (1) ทดแทนความเสียหายต่อกายหรือชื่อเสียงแห่งบุคคลหรือบุคคลนั้น (2) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้น บิดามารดา หรือบุคคลผู้กระทำการในฐานะเช่น บิดามารดาได้ใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรสโดยสุจริตและตามสมควร (3) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้นได้จัดการทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวแก่อาชีพหรือทางนำมาหาได้ของตนไปโดยสมควรด้วยการคาดหมายว่าจะได้มีการสมรส ในกรณีที่<u>ผู้รับหมั้น</u>เป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ขาดว่าของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่<u>ผู้รับหมั้น</u>นั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าทดแทนที่<u>ผู้รับหมั้น</u>พึงได้รับ หรือศาลอาจได้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึงของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่<u>ผู้รับหมั้น</u>นั้นก็ได้”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1441 ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทนมิได้ ส่วนของหมั้นหรือสินสอดนั้นไม่ว่าชายหรือหญิงตาย หญิงหรือฝ่ายหญิงไม่ต้องคืนให้แก่ฝ่ายชาย มาตรา 1442 ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิงคู่หมั้นทำให้ชายไม่สมควรสมรสกับหญิงนั้น ชายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้หญิงคืนของหมั้นแก่ชาย มาตรา 1443 ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ชายคู่หมั้นทำให้หญิงไม่สมควรสมรสกับชายนั้น หญิงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยมิต้องคืนของหมั้นแก่ชาย	มาตรา 9 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1441 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1441 ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทนมิได้ ส่วนของหมั้นหรือสินสอดนั้นไม่ว่า<u>ผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้น</u>ตาย <u>ผู้รับหมั้น</u>ไม่ต้องคืนให้แก่ฝ่าย<u>ผู้หมั้น</u>” มาตรา 10 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1442 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1442 ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่<u>ผู้รับหมั้น</u>ทำให้<u>ผู้หมั้น</u>ไม่สมควรสมรสกับ<u>ผู้รับหมั้น</u>นั้น <u>ผู้หมั้น</u>มีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้<u>ผู้รับหมั้น</u>คืนของหมั้นแก่<u>ผู้หมั้น</u>” มาตรา 11 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1443 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1443 ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่<u>ผู้หมั้น</u>ทำให้<u>ผู้รับหมั้น</u>ไม่สมควรสมรสกับ<u>ผู้หมั้น</u>นั้น <u>ผู้รับหมั้น</u>มีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยมิต้องคืนของหมั้นแก่<u>ผู้หมั้น</u>”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1445 ชายหรือหญิงคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา 1442 หรือมาตรา 1443 แล้วแต่กรณี มาตรา 1446 ชายหรือหญิงคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้นได้โดยไม่ต้องบอกเลิกสัญญาหมั้น มาตรา 1447/1 สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา 1439 ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันที่ผิดสัญญาหมั้น	มาตรา 12 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1445 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1445 บุคคลอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา 1442 หรือมาตรา 1443 แล้วแต่กรณี” มาตรา 13 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1446 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1446 บุคคลอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้นได้โดยไม่ต้องบอกเลิกสัญญาหมั้น” มาตรา 14 ให้ยกเลิกความในวรรคสาม ของมาตรา 1447/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา 1444 ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำชั่วอย่างร้ายแรงอันเป็นเหตุให้บอกเลิกสัญญาหมั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันกระทำการดังกล่าว สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา 1445 และมาตรา 1446 ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันที่ชายหรือหญิงคู่หมั้นรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำของผู้อื่นอันจะเป็นเหตุให้เรียกค่าทดแทนและรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าทดแทนนั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้อื่นนั้นได้กระทำการดังกล่าว มาตรา 1448 การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ มาตรา 1449 การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ	“สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา 1445 และมาตรา 1446 ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันที่ผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำของผู้อื่นอันจะเป็นเหตุให้เรียกค่าทดแทนและรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าทดแทนนั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้อื่นนั้นได้กระทำการดังกล่าว” มาตรา 15 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1448 การสมรสจะกระทำต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่าย มีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แล้วแต่ในกรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้” มาตรา 16 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1449 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1449 การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1450 ชายหญิงซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา ก็ดี เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาก็ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็นญาติดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิต โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ มาตรา 1452 ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้ มาตรา 1458 การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากัน และต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย	มาตรา 17 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1450 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1450 บุคคลสองคนซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา ก็ดี เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาก็ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็นญาติดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิต โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่” มาตรา 18 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1452 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1452 บุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้” มาตรา 19 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1458 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1458 การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลสองคนยินยอมเป็นคู่สมรสกันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย” มาตรา 20 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1460 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1460 เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนได้เพราะชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่ในภาวะการรบหรือสงคราม ถ้าชายและหญิงนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อกันหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้น แล้วให้บุคคลดังกล่าวจัดแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของชายและหญิงนั้นไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาชายหญิงได้จดทะเบียนสมรสกันภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนจัดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรส และพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนแล้ว ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับถ้าหากจะมีการสมรสในวันแสดงเจตนาขอทำการสมรส การสมรสนั้นจะตกเป็นโมฆะ หมวด 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา มาตรา 1461 สามีภริยาต้องอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา	“มาตรา 1460 เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนได้เพราะบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่ในภาวะการรบหรือสงคราม ถ้าบุคคลทั้งสองนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อกันหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้น แล้วให้บุคคลดังกล่าวจัดแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของบุคคลทั้งสองนั้นไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาบุคคลทั้งสองได้จดทะเบียนสมรสกันภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนจัดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรสและพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนแล้ว” มาตรา 21 ให้ยกเลิกชื่อในหมวด 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา โดยใช้ความต่อไปนี้แทน “หมวด 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส” มาตรา 22 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1461 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1461 คู่สมรสต้องอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรส

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
สามีภริยาต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน มาตรา 1462 ในกรณีที่สามีภริยาไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้ หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมาก สามีหรือภริยาฝ่ายที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุกอาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้ มาตรา 1463 ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ภริยาหรือสามีย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการร้องขอ และถ้ามีเหตุสำคัญ ศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้	คู่สมรสต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน” มาตรา 23 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1462 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2551 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1462 ในกรณีที่คู่สมรสไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมาก คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุกอาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้” มาตรา 24 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1463 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1463 ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการร้องขอ และถ้ามีเหตุสำคัญศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
หมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา มาตรา 1465 ถ้าสามีภริยามีได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้ ถ้าข้อความใดในสัญญาก่อนสมรสขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือระบุให้ใช้กฎหมายประเทศอื่นบังคับเรื่องทรัพย์สินนั้น ข้อความนั้น ๆ เป็นโมฆะ มาตรา 1469 สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่สามีภริยาได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นสามีภริยากันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นสามีภริยากันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ขาดจากการเป็นสามีภริยากันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต	มาตรา 25 ให้ยกเลิกชื่อในหมวด 4 ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาโดยใช้ความต่อไปนี้แทน “หมวด 4 ทรัพย์สินระหว่าง<u>คู่สมรส</u>” มาตรา 26 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1465 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1465 ถ้า<u>คู่สมรส</u>มีได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรสความสัมพันธ์ระหว่าง<u>คู่สมรส</u>ในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้” มาตรา 27 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1469 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1469 สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่<u>คู่สมรส</u>ได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็น<u>คู่สมรส</u>กันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็น<u>คู่สมรส</u>กันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ขาดจากการเป็น<u>คู่สมรส</u>กันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1470 ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส มาตรา 1475 ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา 456 แห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ สามีหรือภริยาจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมกันในเอกสารนั้นก็ได้ มาตรา 1476 สามีและภริยาต้องจัดการสินสมรสรวมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้ (1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ (2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์	มาตรา 28 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1470 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1470 ทรัพย์สินระหว่าง<u>คู่สมรส</u> นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส” มาตรา 29 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1475 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1475 ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา 456 แห่งประมวลกฎหมายนี้หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>จะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมกันในเอกสารนั้นก็ได้” มาตรา 30 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1476 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1476 <u>คู่สมรส</u>ต้องจัดการสินสมรสรวมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้ (1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ (2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
(3) ให้เช่าสังหาริมทรัพย์เกินสามปี (4) ให้กู้ยืมเงิน (5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา (6) ประนีประนอมยอมความ (7) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย (8) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง สามีหรือภริยาจัดการได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง มาตรา 1476/1 สามีและภริยาจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1476 ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส	(3) ให้เช่าสังหาริมทรัพย์เกินสามปี (4) ให้กู้ยืมเงิน (5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคมหรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา (6) ประนีประนอมยอมความ (7) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย (8) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง</u> มาตรา 31 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1476/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1476/1 คู่สมรสจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1476 ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ในกรณีที่สัญญาก่อนสมรสระบุการจัดการสินสมรสไว้แต่เพียงบางส่วนของ มาตรา 1476 การจัดการสินสมรสนอกจากที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรสให้เป็นไปตามมาตรา 1476 มาตรา 1477 สามีภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการสงวนบำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส หนี้อันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นหน้าที่สามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกัน มาตรา 1479 การใดที่สามีหรือภริยากระทำ ซึ่งต้องรับความยินยอมร่วมกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ	มาตรา 32 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1477 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1477 คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการสงวนบำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส หนี้อันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นหน้าที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน” มาตรา 33 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1479 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1479 การใดที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำ ซึ่งต้องรับความยินยอมร่วมกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ” มาตรา 34 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1481 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1481 สามีหรือภริยาไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้ มาตรา 1482 ในกรณีที่สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียวคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อัตภาพได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย ถ้าสามีหรือภริยาจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวเป็นที่เสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้ มาตรา 1483 ในกรณีที่สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว ถ้าสามีหรือภริยาจะกระทำ หรือกำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการ	“มาตรา 1481 คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้” มาตรา 35 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1482 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1482 ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อัตภาพได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวเป็นที่เสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้” มาตรา 36 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1483 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1483 ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะกระทำ หรือกำลังกระทำการอย่างใด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
จัดการสินสมรสอันพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำการนั้นได้ มาตรา 1484 ถ้าสามีหรือภริยาฝ่ายซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส (1) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด (2) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง (3) มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส (4) ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (5) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ผู้เดียวหรือสั่งให้แยกสินสมรสได้ ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีคำขอ ศาลอาจกำหนดวิธีคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสได้ตามที่เห็นสมควร และหากเป็นกรณีฉุกเฉินให้นำบทบัญญัติเรื่องคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ	อย่างหนึ่งในการจัดการสินสมรสอันพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำการนั้นได้” มาตรา 37 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1484 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1484 ถ้า<u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u> ฝ่ายซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส (1) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด (2) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง (3) มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส (4) ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (5) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส” มาตรา 38 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1484/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1484/1 ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของสามีหรือภริยาตามมาตรา 1482 มาตรา 1483 หรือมาตรา 1484 ถ้าต่อมาเหตุแห่งการนั้นหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป สามีหรือภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในการนี้ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ มาตรา 1485 สามีหรือภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสโดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า มาตรา 1486 เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดตามความในมาตรา 1482 วรรคสอง มาตรา 1483 มาตรา 1484 มาตรา 1484/1 หรือมาตรา 1485 อันเป็นคุณสมบัติผู้ร้องขอ หรือตามมาตรา 1491 มาตรา 1492/1 หรือมาตรา 1598/17 หรือเมื่อสามีหรือภริยาพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนสมรส	“มาตรา 1484/1 ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของ<u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>ตามมาตรา 1482 มาตรา 1483 หรือมาตรา 1484 ถ้าต่อมาเหตุแห่งการนั้นหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>อาจร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในการนี้ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้” มาตรา 39 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1485 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1485 คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรส โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า” มาตรา 40 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1486 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1486 เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดตามความในมาตรา 1482 วรรคสอง มาตรา 1483 มาตรา 1484 มาตรา 1484/1 หรือมาตรา 1485 อันเป็นคุณสมบัติผู้ร้องขอ หรือตามมาตรา 1491 มาตรา 1492/1 หรือมาตรา 1598/17 หรือเมื่อ<u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนสมรส”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1487 ในระหว่างที่เป็นสามีมกรียากัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสติระหว่างสามีมกรียาตามที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้สามีมกรียาฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึด หรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล มาตรา 1488 ถ้าสามีหรือภริยาต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น มาตรา 1489 ถ้าสามีมกรียาเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้จากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย	มาตรา 41 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1487 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1487 ในระหว่างที่เป็นคู่สมรสกัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสติระหว่างคู่สมรสตามที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้คู่สมรสฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึด หรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียม ที่ยังมีได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล” มาตรา 42 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1488 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1488 ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น” มาตรา 43 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1489 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1489 ถ้าคู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้จากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1490 หนี้ที่สามมีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่สามมีหรือภริยาก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส ดังต่อไปนี้ (1) หนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัธภาพ (2) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส (3) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามมีภริยาทำด้วยกัน (4) หนี้ที่สามมีหรือภริยาก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียวแต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน มาตรา 1491 ถ้าสามมีหรือภริยาต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสนั้นย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น	มาตรา 44 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1490 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1490 หนี้ที่<u>คู่สมรส</u>เป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่<u>คู่สมรส</u>ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส ดังต่อไปนี้ (1) หนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัธภาพ (2) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส (3) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่ง<u>คู่สมรส</u>ทำด้วยกัน (4) หนี้ที่<u>คู่สมรส</u>ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อกขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน” มาตรา 45 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1491 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1491 ถ้า<u>คู่สมรส</u>ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสนั้นย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1492 เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา 1484 วรรคสอง มาตรา 1491 หรือมาตรา 1598/17 วรรคสอง แล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของสามีหรือภริยา และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตรา 1474 (2) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของสามีและภริยาฝ่ายละครึ่ง ดอกผลของสินส่วนตัวที่ได้มาหลังจากที่ได้แยกสินสมรสแล้วให้เป็นสินส่วนตัว มาตรา 1492/1 ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อสามีหรือภริยาร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิก แต่ถ้าภริยาหรือสามีคัดค้านศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว	มาตรา 46 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1492 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1492 เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา 1484 วรรคสอง มาตรา 1491 หรือ มาตรา 1598/17 วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตรา 1474 (2) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายละครึ่ง” มาตรา 47 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1492/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1492/1 ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิก แต่ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคัดค้าน ศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลงเพราะสามีหรือภริยาพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งหรือในวันที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม มาตรา 1493 ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว สามีและภริยาต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน มาตรา 1498 การสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ในกรณีที่การสมรสเป็นโมฆะ ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดมีหรือได้มาไม่ว่าก่อนหรือหลังการสมรสรวมทั้งดอกผลลงเป็นของฝ่ายนั้น ส่วนบรรดาทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันให้แบ่งคนละครึ่ง เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรสั่งเป็นประการอื่น เมื่อได้พิเคราะห์ถึงภาระในครอบครัว ภาระในการหาเลี้ยงชีพ และฐานะของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ตลอดจนพฤติการณ์อื่นที่พึงปวงแล้ว	เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลงเพราะ<u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่ง หรือในวันที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม” มาตรา 48 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1493 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1493 ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว <u>คู่สมรส</u>ต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน” มาตรา 49 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1498 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1498 การสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่าง<u>คู่สมรส</u>”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กบคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1499 การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา 1449 มาตรา 1450 หรือมาตรา 1458 ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มา เพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา 1452 ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มา เพราะการสมรสก่อนที่ชายหรือหญิงนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าว ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา 1449 มาตรา 1450 หรือมาตรา 1458 หรือฝ่าฝืนมาตรา 1452 ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดได้สมรสโดยสุจริตฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าทดแทนได้ และถ้าการสมรสที่เป็นโมฆะนั้นทำให้ฝ่ายที่ได้สมรสโดยสุจริตต้องยากจนลงเพราะไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สิน หรือจากการงานที่เคยทำอยู่ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือก่อนที่จะได้รู้ว่าการสมรสของตนเป็นโมฆะ แล้วแต่กรณี ฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพได้ด้วย สิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพในกรณีนี้ให้นำมาตรา 1526 วรรคหนึ่ง และมาตรา 1528 มาใช้บังคับโดยอนุโลม สิทธิเรียกร้องค่าทดแทน หรือค่าเลี้ยงชีพตามวรรคสาม มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะ	มาตรา 50 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา 1499 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1499 การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา 1449 มาตรา 1450 หรือมาตรา 1458 ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา 1452 ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าวไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ฝ่าฝืนมาตรา 1449 มาตรา 1450 หรือมาตรา 1458 หรือนับแต่วันที่รู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา 1452 มาตรา 1504 การสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะฝ่าฝืนมาตรา 1448 ผู้มีส่วนได้เสียขอให้เพิกถอนการสมรสได้ แต่บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ให้ความยินยอมแล้ว จะขอให้เพิกถอนการสมรสไม่ได้ ถ้าศาลมิได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสจนชายหญิงมีอายุครบตามมาตรา 1448 หรือเมื่อหญิงมีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา 1448 ให้ถือว่าการสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่เวลาสมรส มาตรา 1508 การสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะคู่สมรสสำคัญผิดตัวหรือถูกกลฉ้อฉลหรือถูกข่มขู่ เฉพาะแต่คู่สมรสที่สำคัญผิดตัวหรือถูกกลฉ้อฉลหรือถูกข่มขู่เท่านั้นขอเพิกถอนการสมรสได้ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ ตามมาตรา 29 ขอเพิกถอนการสมรสได้ด้วย แต่ถ้าผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นคนวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ	มาตรา 51 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 1504 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ถ้าศาลมิได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสจนบุคคลมีอายุครบตามมาตรา 1448 หรือเมื่อบุคคลนั้น มีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา 1448 ให้ถือว่าการสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่เวลาสมรส” มาตรา 52 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 1508 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ในกรณีที่ผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา 28 ขอเพิกถอนการสมรสได้ด้วย แต่ถ้าผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นคนวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
บุคคลดังกล่าวจะร้องขอเพิกถอนการสมรสก็ได้ แต่ต้องขอให้ศาลสั่งให้คนวิกลจริต เป็นคนไร้ความสามารถพร้อมกันด้วย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอให้ศาลสั่ง เป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคล ดังกล่าวนั้นเสียด้วย คำสั่งศาลให้ยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลตามวรรคสองไม่ กระทบกระเทือนสิทธิการขอเพิกถอนการสมรสของคู่สมรส แต่คู่สมรสจะต้องใช้ สิทธินั้นภายในกำหนดระยะเวลาที่คู่สมรมีอยู่ ถ้าระยะเวลาดังกล่าวเหลืออยู่ไม่ถึง หกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าว หรือไม่มีเหลืออยู่เลย ก็ให้ขยายระยะเวลานั้นออกไปได้ให้ครบหกเดือนหรืออีกหก เดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าว แล้วแต่กรณี มาตรา 1515 เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่า โดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีและภริยาได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว	บุคคลดังกล่าวจะร้องขอเพิกถอนการสมรสก็ได้ แต่ต้องขอให้ศาลสั่งให้คนวิกลจริต เป็นคนไร้ความสามารถพร้อมกันด้วย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอให้ศาลสั่งเป็น คนไร้ความสามารถก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าว นั้น เสียด้วย” มาตรา 53 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1515 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1515 เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่า โดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่สมรสได้จดทะเบียนการหย่า นั้นแล้ว” มาตรา 54 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1516 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1516 เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้ (1) สามีหรือภริยาอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันทริยาหรือสามี เป็นชู้หรือมีชู้ หรือร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจิม อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (2) สามีหรือภริยาประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง (ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง (ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นสามีหรือภริยาของฝ่ายที่ประพฤติชัวยู่ต่อไป หรือ (ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันทริยามาคำนิ่งประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (3) สามีหรือภริยาทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (4) สามีหรือภริยาจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (4/1) สามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นสามีหรือภริยากันต่อไปจะ	“มาตรา 1516 เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้ (1) <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>อุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันทริยาหรือสามี <u>ประพฤติชู้</u> หรือมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอาจิม อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (2) <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>ประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง (ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง (ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็น<u>คู่สมรส</u>ของฝ่ายที่ประพฤติชัวยู่ต่อไป หรือ (ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันทริยามาคำนิ่งประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (3) <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>ทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (4) <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>จงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (4/1) <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็น<u>คู่สมรส</u>กัน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
เป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (4/2) สามีและภริยาสมัครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (5) สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (6) สามีหรือภริยาไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควรหรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นสามีหรือภริยากันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (7) สามีหรือภริยาวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (8) สามีหรือภริยาผิดกษัตริย์บทที่ห้าให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (9) สามีหรือภริยาเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่งและโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้	ต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควรอีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (4/2) คู่สมรสสมัครใจแยกกันอยู่ เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (5) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (6) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสมาคำนึงประกอบอีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้ (7) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (8) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดกษัตริย์บทที่ห้าให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ (9) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
(10) สามีหรือภริยามีสภาพแห่งกายทำให้สามีหรือภริยานั้นไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ มาตรา 1517 เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 (1) และ (2) ถ้าสามีหรือภริยา แล้วแต่กรณี ได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุหย่านั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้ เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 (10) ถ้าเกิดเพราะการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้ ในกรณีฟ้องหย่าโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดทัณฑ์บนตามมาตรา 1516 (8) นั้น ถ้าศาลเห็นว่าความประพฤติของสามีหรือภริยาอันเป็นเหตุให้ทำทัณฑ์บนเป็นเหตุเล็กน้อยหรือไม่สำคัญเกี่ยวแก่การอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าก็ได้	(10) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพแห่งกายทำให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นไม่อาจมีเพศสัมพันธ์ได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้” มาตรา 55 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1517 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1517 เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 (1) และ (2) ถ้า<u>คู่สมรส</u>ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้วแต่กรณี ได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุหย่านั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้ เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 (10) ถ้าเกิดเพราะการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้ ในกรณีฟ้องหย่าโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดทัณฑ์บนตามมาตรา 1516 (8) นั้น ถ้าศาลเห็นว่าความประพฤติของ<u>คู่สมรส</u>ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอันเป็นเหตุให้ทำทัณฑ์บนเป็นเหตุเล็กน้อยหรือไม่สำคัญเกี่ยวแก่การอยู่ร่วมกันฉัน<u>คู่สมรส</u>โดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าก็ได้” มาตรา 56 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1520 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1520 ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด ในกรณีหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ให้ศาลซึ่งพิจารณาคดีฟ้องหย่านั้นชี้ขาดด้วยว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ในการพิจารณาชี้ขาดถ้าศาลเห็นว่ามิเหตุที่จะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสนั้นได้ตามมาตรา 1582 ศาลจะถอนอำนาจปกครองของคู่สมรสและสั่งให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ปกครองก็ได้ ทั้งนี้ ให้ศาลคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรนั้นเป็นสำคัญ มาตรา 1522 ถ้าสามีภริยาหย่าโดยความยินยอม ให้ทำความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่าว่าสามีภริยาทั้งสองฝ่าย หรือสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใด ถ้าหย่าโดยคำพิพากษาของศาลหรือในกรณีที่สัญญาหย่ามิได้กำหนดเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรไว้ ให้ศาลเป็นผู้กำหนด	“มาตรา 1520 ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้คู่สมรสทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด” มาตรา 57 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1522 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1522 ถ้าคู่สมรสหย่าโดยความยินยอม ให้ทำความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่าว่าคู่สมรสทั้งสองฝ่าย หรือคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใด” มาตรา 58 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1523 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1523 เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา 1516 (1) ภริยาหรือสามีมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากสามีหรือภริยาและจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น สามีจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไปในการทำงานของคู่สาวก็ได้ และภริยาจะเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในการทำงานของคู่สาวก็ได้ ถ้าสามีหรือภริยายินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการตามมาตรา 1516 (1) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง สามีหรือภริยานั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้ มาตรา 1530 ขณะคดีฟ้องหย่าอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดูสามีภริยา และการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร	“มาตรา 1523 เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา 1516 (1) <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากคู่สมรสอีกฝ่ายและจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น</u> <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไปในการทำงานประพฤตซึกก็ได้ และคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากบุคคลอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งของตนในการทำงานประพฤตซึกก็ได้</u> ถ้า<u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</u>ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการตามมาตรา 1516 (1) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง <u>คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้</u>” มาตรา 59 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1530 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1530 ขณะคดีฟ้องหย่าอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดู<u>คู่สมรส</u>และการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร” มาตรา 60 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1532 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1532 เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยาแต่ในระหว่างสามีภริยา (ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยาตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า (ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า มาตรา 1533 เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน มาตรา 1598/15 ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถและภริยาหรือสามีเป็นผู้อนุบาลให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา 1567 (2) และ (3)	“มาตรา 1532 เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของ<u>คู่สมรส</u>แต่ในระหว่าง<u>คู่สมรส</u> (ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของ<u>คู่สมรส</u>ตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า (ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยการคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่าง<u>คู่สมรส</u>นั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า” มาตรา 61 ให้ยกเลิกความมาตรา 1533 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1533 เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้<u>คู่สมรส</u>ได้ส่วนเท่ากัน” มาตรา 62 ยกเลิกความในมาตรา 1598/15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1598/15 ในกรณีที่ศาลสั่งให้<u>คู่สมรส</u>ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นคนไร้ความสามารถและ<u>คู่สมรส</u>อีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาลให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา 1567 (2) และ (3)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1598/17 ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถ และศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสเป็นผู้อนุบาล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรส ร่วมกับกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุสำคัญอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้สั่งแยกสินสมรสได้ มาตรา 1598/38 ค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างสามีภริยา หรือระหว่างบิดามารดากับบุตรนั้นย่อมเรียกจากกันได้เมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือได้รับการอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่อัตภาพ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี	มาตรา 63 ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 1598/17 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1598/17 ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถและศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสอีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกับกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุสำคัญอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้” มาตรา 64 ยกเลิกความในมาตรา 1598/38 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1598/38 ค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างคู่สมรส หรือระหว่างบิดามารดากับบุตร นั้นย่อมเรียกจากกันได้เมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือได้รับการอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่อัตภาพ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี” มาตรา 65 ให้ความเพิ่มเติมต่อไปนี้ เป็นมาตรา 1598/42 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1606 บุคคลดังต่อไปนี้ต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควร คือ (1) ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำ หรือพยายามกระทำให้เจ้ามรดกหรือผู้มีสิทธิได้รับมรดกก่อนตนถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (2) ผู้ที่ได้ฟ้องเจ้ามรดกหาว่าทำความผิดโทษประหารชีวิตและตนเองกลับต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า มีความผิดฐานฟ้องเท็จหรือทำพยานเท็จ (3) ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียนเพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แต่ข้อนี้มีให้ใช้บังคับถ้า	“มาตรา 1598/42 ให้คู่สมรสที่จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายนี้มีสิทธิรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ ให้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันและระหว่างบิดามารดาและบุตรแล้ว แต่กรณีตามบรรดากฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่บัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่สามี ภรรยา หรือสามี หรือภรรยา หรือคู่สมรส หรือบิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ในกรณีที่ต่างฝ่ายต่างมีบุตรก่อนที่คู่สมรสนั้น ได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามมาตรานี้ให้ เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” มาตรา 66 ให้ยกเลิกความใน (3) ของมาตรา 1606 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “(3) ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียน เพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แต่ข้อนี้มีให้ใช้บังคับถ้า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
บุคคลนั้นมีอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ที่มีอำนาจนั้นเป็นสามีภริยาหรือผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง (4) ผู้ที่ฉ้อฉลหรือข่มขู่ให้เจ้ามรดกทำ หรือเพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลง พินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมดซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์มรดก หรือไม่ให้กระทำการ ดังกล่าวนั้น (5) ผู้ที่ปลอม ทำลาย หรือปิดบังพินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมด เจ้ามรดกอาจถอนข้อจำกัดฐานเป็นผู้ไม่สมควรเสียก็ได้โดยให้อภัยไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร มาตรา 1625 ถ้าผู้ตายเป็นผู้สมรสแล้ว การคิดส่วนแบ่งและการปัน ทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นให้เป็นไปดังนี้ (1) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาให้อยู่ในบังคับของ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมี บทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา 1637 และ 1638 และโดยเฉพาะต้องอยู่ใน บังคับแห่งมาตรา 1513 ถึง 1517 แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้น มีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น (2) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์มรดกของผู้ตาย ให้อยู่ในบังคับของ บทบัญญัติแห่งบรรพนี้ นอกจากมาตรา 1637 และ 1638	บุคคลนั้นมีอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ที่มีอำนาจนั้นเป็น คู่สมรส หรือ ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง” มาตรา 67 ให้ยกเลิกความใน (1) ของมาตรา 1625 แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “(1) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส ให้อยู่ในบังคับของ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมี บทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา 1637 และ 1638 และโดยเฉพาะต้องอยู่ใน บังคับแห่งมาตรา 1513 ถึง 1517 แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้น มีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
มาตรา 1628 สามักริยาที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย มิได้สิ้นไปซึ่งสิทธิโดยธรรมในการสืบมรดกซึ่งกันและกัน	มาตรา 68 ให้ยกเลิกความในมาตรา 1628 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 1628 คู่สมรสที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย มิได้สิ้นไปซึ่งสิทธิโดยธรรมในการสืบมรดกซึ่งกันและกัน” มาตรา 69 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ....

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

การสมรสเป็นการก่อตั้งสถาบันครอบครัวทางสังคมอันเป็นมูลฐานแก่แก่ในการดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ซึ่งเรียกว่า “สถาบันครอบครัว” ในต่างประเทศมีการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น มีการรับรองไว้ในพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ได้แก่ การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักการสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human right-UDHR) ภาควิชาการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Convenant on Civil and Political Rights-ICCPR) รวมทั้งได้รับการรับรองหลักการยกการตาวาด้วยการปรับใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ พ.ศ. 2006 ได้กำหนดสิทธิในการก่อตั้งครอบครัวไว้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐในการกำหนดกฎหมายที่ให้สิทธิในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือสิทธิในการเข้าถึงการรับบริการอนามัยเจริญพันธุ์อย่างเท่าเทียมกับคู่สมรสชายและหญิง และเมื่อให้ไปเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สิทธิในการสมรสจึงไม่อาจพิจารณาเพศของมนุษย์โดยใช้สรีระเป็นเกณฑ์ ส่งผลต่อการรับรองสิทธิและสถานะของบุคคลตามกฎหมายที่ยึดตามเพศสภาพเพียงประการเดียว ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความรู้สึก ความปรารถนา รสนิยม หรือความแตกต่างภายในสภาพจิตใจของแต่ละบุคคล

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จึงมีสาระสำคัญที่ให้บุคคลธรรมดาทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ สามารถทำการหมั้นและสมรสกันได้อย่างถูกต้องกฎหมาย ตัดคำว่า “สามีและภรรยา” และให้เพิ่มคำว่า “คู่สมรส” กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสให้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรส ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส การจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส การสิ้นสุดการสมรส การเพิกถอนการสมรส การหย่าขาดจากการสมรส การจัดการทรัพย์สินหลังสิ้นสุดการสมรส การเรียกค่าทดแทนค่าอุปการะเลี้ยงดูหลังสิ้นสุดการสมรส ให้คู่สมรสเพศเดียวกันซึ่งสมรสโดยชอบสามารถรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ และให้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันระหว่างบิดามารดาและบุตรตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงกรณีผู้ถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควรได้รับมรดก เพราะเหตุที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ที่ฆ่าคู่สมรสของตน และคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมายร้างกันหรือแยกกันอยู่โดยมิได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมายเป็นทายาทโดยธรรม มีสิทธิในการรับมรดกของคู่สมรสอีกฝ่ายที่เสียชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งการแก้ไขนี้จะทำให้สิทธิของบุคคลทุกคนเกิดความเท่าเทียมและได้รับการรับรอง และคุ้มครองทางกฎหมาย สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค หลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคสาม ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงควรที่จะปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย ความเจริญทางสังคม ส่งเสริมสิทธิพลเมืองด้านสิทธิมนุษยชน ขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1. นิยามศัพท์เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ

LGBTIQs คือ กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยใช้ตัวย่อจากคำภาษาอังกฤษ

L : Lesbian: ผู้หญิงที่รักผู้หญิงด้วยกัน ทางอารมณ์ ทางความสัมพันธ์ทางเพศ หรือทางกาย

G : Gay: ผู้ชายที่รักผู้ชายด้วยกัน ทางอารมณ์ ทางความสัมพันธ์ทางเพศ หรือทางกาย

B : Bisexual: คนที่รักได้ทั้งชายและหญิง ทางอารมณ์ ทางความสัมพันธ์ทางเพศ หรือทางกาย

T : Transgender (transmen, transwomen, TG): คนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือการแสดงออกทางเพศแตกต่างจากเพศกำเนิด

I : Intersex: คนที่มีอวัยวะเพศกำกวม อาจมีลักษณะที่ไม่ตรงกับเพศชายหรือหญิง หรือมีอวัยวะสืบพันธุ์ทั้งสองเพศ

Q : Queer: คนที่ไม่กำหนดและนิยามความเป็นเพศของตนเอง¹

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใด อันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศ โดยกำเนิด²

เพศสถานะสอดคล้อง (Cis/cisgender) คำที่ใช้ในการอธิบายบุคคลที่อัตลักษณ์ทางเพศสอดคล้องกับเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิด ซึ่งเป็นคำที่ตรงกันข้ามกับบุคคลข้ามเพศ (trans/transgender) Gender (เพศสภาพ) เพศที่สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่ให้เมื่อร่างกายเกิดมาเป็นหญิง หรือเกิดมาเป็นชาย โดยสังคมและวัฒนธรรมได้หล่อหลอมบทบาทหน้าที่ของความเป็นหญิงและความเป็นชายไว้แตกต่างกัน

การแสดงออกทางเพศ (Gender Expression) การที่บุคคลมีวิธีการสื่อสารเพศสถานะ เช่น การไม่ระบุความเป็นเพศ ความเป็นชาย ความเป็นหญิง ซึ่งกระทำผ่านลักษณะทางกายภาพ เช่น เสื้อผ้า ทรงผม และการใช้เครื่องสำอาง เป็นต้น มารยาท วิธีการพูด และรูปแบบพฤติกรรมเมื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

อัตลักษณ์ทางเพศ (Gender Identity) ความรู้สึกภายในของบุคคลในการเป็นผู้ชาย ผู้หญิง หรือเพศสถานะอื่น ๆ หรือการมีหรือไม่มีเพศสถานะก็ได้ ซึ่งทุกคนล้วนมีอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิด (sex assigned at birth)

เพศสถานะ (Gender Marker) การที่บุคคลถูกบันทึกว่าเป็นเพศสถานะอะไรในเอกสารทางการ ในประเทศไทยถูกกำหนดให้มีผู้ชาย ผู้หญิง และยังหมายรวมถึงคำนำหน้านาม ได้แก่ นาย นาง และนางสาว

¹ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ & แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างให้เกียรติ. (2564).

สืบค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <https://www.law.tu.ac.th/how-to-respect-lgbtq/>

² “พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2548” (13 มีนาคม 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132 ตอนที่ 18 ก หน้า 37.

เพศกำกวม/ลักษณะของเพศสรีระ (Intersex/Sex Characteristics) บุคคลที่มีเพศกำกวมเกิดมาโดยมีลักษณะของเพศสรีระ เช่น อวัยวะเพศ ต่อมบ่งเพศ และรูปแบบโครโมโซม ซึ่งไม่สอดคล้องกับระบบเพศแบบชั่วคราวตรงข้าม คือ เพศชายและเพศหญิง คำว่าเพศกำกวมจึงหมายถึงรวมถึงความผันแปรของร่างกายในลักษณะต่าง ๆ ในบางกรณีลักษณะของเพศกำกวมจะมองเห็นได้เมื่อแรกเกิด หรืออาจไม่เห็นจนกว่าจะย่างเข้าสู่วัยรุ่น หรือบางส่วนก็ไม่แสดงให้เห็นทางกายภาพ มีเพียงโครโมโซมที่ผันแปร การเป็นเพศกำกวมจึงเกี่ยวเนื่องกับลักษณะของเพศสรีระ (sex/sex characteristics) ซึ่งอาจต่างไปจากวิถีทางเพศ (sexual orientation) หรืออัตลักษณ์ทางเพศสถานะก็ได้ บางคนอาจเป็นผู้ชาย ผู้หญิง เกย์ เลสเบียน คนรักสองเพศ หรือคนไม่มีเพศก็ได้เช่นกัน

ไม่อยู่ในระบบเพศชั่วคราวตรงข้าม (Non-binary) คำที่ใช้บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งไม่ใช่เพียงความเป็นชายหรือความเป็นหญิงเท่านั้น

เพศสภาพ เพศสรีระ (Sex/Sex Characteristics) คำที่อ้างถึงลักษณะทางชีววิทยาที่ใช้แบ่งแยกคนว่าเป็นเพศชาย หรือเพศหญิง

เพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิด (Sex assigned at birth) เพศสรีระที่บุคคลถูกกำหนดให้เมื่อแรกเกิดหรือหลังจากเกิดได้ไม่นาน การกำหนดนี้อาจไม่ได้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศเมื่อบุคคลนั้นเติบโต คนส่วนมากมักมีอัตลักษณ์ทางเพศที่สอดคล้องไปกับเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิด แต่สำหรับบุคคลข้ามเพศอัตลักษณ์ทางเพศและการแสดงออกทางเพศมีความแตกต่างจากเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิด

เพศวิถี (Sexual Orientation) คำที่อ้างถึงอารมณ์ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความดึงดูดทางเพศซึ่งใกล้ชิดรวมทั้งความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลอื่น ซึ่งคนเราอาจดึงดูดทางเพศกับคนที่มีเพศสถานะเดียวกัน (คนรักเพศเดียวกัน/เกย์/เลสเบียน) หรือคนต่างเพศสถานะ (คนรักต่างเพศ) หรืออาจมากกว่าหนึ่งเพศสถานะก็ได้เช่นกัน (คนรักสองเพศหรือรักได้ทุกเพศ)

บุคคลข้ามเพศ (Trans/transgender) คำที่ใช้อธิบายบุคคลซึ่งมีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างไปจากเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิด

ผู้ชายข้ามเพศ (Transgender man) คำที่ใช้อธิบายบุคคลข้ามเพศที่นิยามตนเองเป็นผู้ชาย กล่าวคือบุคคลที่มีเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิดเป็นเพศหญิงหรืออื่น ๆ แต่นิยามว่าตนเป็นเพศชาย

ผู้หญิงข้ามเพศ (Transgender woman) คำที่ใช้อธิบายบุคคลข้ามเพศที่นิยามตนเองเป็นผู้หญิง กล่าวคือ บุคคลที่มีเพศที่ถูกกำหนด ณ แรกเกิดเป็นเพศชายหรืออื่น ๆ แต่นิยามว่าตนเป็นเพศหญิง

รสนิยมทางเพศ (sexual orientation) คือ ความพึงพอใจด้านเพศที่สอดคล้องกับความต้องการภายในใจของบุคคล ครอบคลุมทั้งแรงดึงดูดด้านอารมณ์ความรู้สึก ความรักใคร่ผูกพัน และความสัมพันธ์เชิงพิศวาสที่มีต่อบุคคลอื่นที่มีเพศตรงข้าม เพศเดียวกับตนเอง หรือกับทั้งสองเพศ³

³ ปรีศ กิตติธรรค์. (2560). ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำนิยามในการศึกษาถึงความหลากหลายทางเพศในคนกลุ่มน้อยทางเพศในประเทศไทย. สืบค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก file:///C:/Users/6300/Downloads/105083-ไฟล์ - 266536-1-10-20171207.pdf

2. ประเทศที่กฎหมายรับรองการสมรสเพศเดียวกัน⁴

พ.ศ. 2544 *ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์* เป็นประเทศแรกในโลกที่มีกฎหมายรับรองคู่สมรสเพศเดียวกัน กฎหมายเปิดโอกาสให้บุคคลเพศเดียวกันสามารถ สมรส หย่า และรับบุตรบุญธรรม

พ.ศ. 2546 *ราชอาณาจักรเบลเยียม* เป็นประเทศที่สองที่มีกฎหมายคู่สมรสเพศเดียวกัน โดยก่อนหน้านั้น พ.ศ. 2541 รัฐสภาเบลเยียมได้เริ่มเสนอให้สิทธิอย่างมีขอบเขตจำกัดแก่คู่รักเพศเดียวกัน เช่น การจดทะเบียนเป็นคู่ชีวิต (registered partnerships)

พ.ศ. 2548 *แคนาดา* เป็นประเทศที่สามที่ผ่านร่างกฎหมายรับรองการสมรสของบุคคลเพศเดียวกันทั่วประเทศ หลังจากที่เริ่มมีการรับรองในระดับจังหวัดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ให้สิทธิแก่ชาวเกย์และเลสเบียนสามารถแต่งงานโดยได้รับสิทธิ์ต่าง ๆ ตามกฎหมายเฉกเช่นคู่สมรสทั่วไป แต่รายละเอียดแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น กระทั่งมีกฎหมายที่ครอบคลุมทั้งประเทศใน พ.ศ. 2548

พ.ศ. 2548 *ราชอาณาจักรสเปน* มีกฎหมายให้การรับรองและให้สิทธิแก่ทุกคู่สมรสเพศเดียวกัน

พ.ศ. 2549 *สาธารณรัฐแอฟริกาใต้* เป็นประเทศที่ 5 เมื่อศาลสูงสุดตัดสินว่า กฎหมายเกี่ยวกับการสมรสที่เคยมีมาในอดีตขัดต่อรัฐธรรมนูญของประเทศ ซึ่งรับรองสิทธิอันเท่าเทียมกันของประชาชนทุกคน รัฐสภาก็รับลูกต่อนื่องด้วยการผ่านกฎหมายฉบับใหม่รับรองการสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน แต่ก็มีข้อยกเว้นที่เปิดช่องให้สถาบันทางศาสนาและเจ้าหน้าที่ สามารถปฏิเสธที่จะ “ทำพิธี” เกี่ยวกับงานสมรสให้กับคู่สมรสเพศเดียวกัน

พ.ศ. 2551 *ราชอาณาจักรนอร์เวย์* โดยเดือนมกราคมประกาศให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ทำให้บุคคลเพศเดียวกันสามารถแต่งงาน รับบุตรบุญธรรม หรือมีบุตรตลอดแก้วได้ตามกฎหมาย ต่อมาใน พ.ศ. 2552 รัฐสภาได้ลงคะแนนผ่านร่างกฎหมายคู่สมรสเพศเดียวกันด้วยคะแนนสนับสนุนล้นหลาม 261 ต่อ 22 (งดออกเสียง 16 เสียง)

พ.ศ. 2553 *สาธารณรัฐไอซ์แลนด์* รัฐสภามีมติเป็นเอกฉันท์ผ่านร่างกฎหมายคู่สมรสเพศเดียวกัน และทันทีที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ โจฮันนา ซิгурดาร์ดอททิร์ นายกรัฐมนตรีไอซ์แลนด์ ก็ใช้สิทธินั้นแต่งงานกับคู่รักเพศเดียวกันของเธอ คือ โจนินา ลีโอดอททิร์ โลกยุคใหม่บันทึกไว้ว่า โจฮันนาซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของไอซ์แลนด์ เป็นผู้นำรายแรกของโลกที่ยอมรับว่าตนเองเป็นหญิงรักหญิง (เลสเบียน)

พ.ศ. 2553 *สาธารณรัฐโปรตุเกส* รัฐสภาให้การรับรองกฎหมายคู่สมรสเพศเดียวกัน ซึ่งตอนแรกถูกทักท้วงโดยประธานาธิบดี ที่ได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเข้ามาดูว่าเรื่องนี้ถูกต้องหรือไม่ และสุดท้ายศาลรัฐธรรมนูญโปรตุเกสตัดสินว่า กฎหมายคู่สมรสเพศเดียวกัน ไม่ได้ขัดต่อรัฐธรรมนูญแต่ประการใด

พ.ศ. 2553 *สาธารณรัฐอาร์เจนตินา* ผ่านร่างกฎหมายคู่สมรสเพศเดียวกันและมีผลบังคับใช้ทั่วประเทศ กลายเป็นประเทศแรกในภูมิภาคลาตินอเมริกาที่มีกฎหมายดังกล่าว

พ.ศ. 2555 *ราชอาณาจักรเดนมาร์ก* มีกฎหมายคู่สมรสเพศเดียวกันออกมาบังคับใช้หลังจากที่สมเด็จพระราชินีนาถมาเกรเธอที่ 2 ทรงมีพระบรมราชานุญาตเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว

⁴ รู้จัก 29 ประเทศที่กฎหมายรับรองการสมรส “เพศเดียวกัน”. (11 ก.ค. 2563). สืบค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <https://www.thansettakij.com/world/441517>

พ.ศ. 2556 สาธารณรัฐบุรพาอูรุกวัย มีกฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกันออกมาบังคับใช้ หลังจากที่ก่อนหน้านี้ มีกฎหมายยินยอมให้คู่เกย์และเลสเบียน สามารถใช้สิทธิในการรับบุตรบุญธรรม

พ.ศ. 2556 ราชอาณาจักรนิวซีแลนด์ เป็นประเทศแรกในเอเชีย-แปซิฟิก ที่มีกฎหมายรับรองคู่สมรสเพศเดียวกัน โดยรัฐสภามีมติ 77 ต่อ 44 เสียงผ่านร่างกฎหมายดังกล่าว โดยได้รับการสนับสนุนจากนายจอห์น คีย์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น

พ.ศ. 2556 สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล เป็นอีกสองประเทศในโลกที่ได้ใช้กฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกัน

พ.ศ. 2557 สหราชอาณาจักรและราชรัฐเวลส์ เป็นสองประเทศแรกในสหราชอาณาจักรที่ผ่านกฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกันและหลังจากนั้น

พ.ศ. 2557 ราชอาณาจักรสกอตแลนด์ และสาธารณรัฐฟินแลนด์ ประกาศใช้กฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกัน

พ.ศ. 2558 ราชรัฐลักเซมเบิร์ก ออกกฎหมายรับรองการแต่งงานของบุคคลเพศเดียวกันและให้สิทธิพวกเขาในการรับบุตรบุญธรรม กฎหมายฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากนายซาเวียร์ เบตเทล นายกรัฐมนตรีลักเซมเบิร์กในขณะนั้น โดยภายในไม่กี่เดือนหลังจากกฎหมายมีผลบังคับใช้ นายซาเวียร์ เบตเทล นายกรัฐมนตรีชายรักชาย ก็ประกาศแต่งงานกับคู่รักของเขาที่คบหากันมายาวนาน

พ.ศ. 2558 ไอร์แลนด์ เป็นประเทศแรกในโลกที่ทำประชามติ ให้การรับรองกฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกัน โดยผลจากการทำประชามติออกมาว่าประชาชนร้อยละ 62 สนับสนุนให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อรับรองการสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน โดยมีชาวไอร์แลนด์นอกประเทศจำนวนหลายพันคนเดินทางกลับประเทศเพื่อมาร่วมลงประชามติในครั้งนั้น

พ.ศ. 2558 กรีนแลนด์ ซึ่งเป็นเขตปกครองตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของเดนมาร์ก ก็ได้ผ่านร่างกฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกันของตัวเองออกมาบังคับใช้ ตามหลังเดนมาร์กที่ใช้ล่วงหน้าไปแล้วใน พ.ศ. 2555

พ.ศ. 2558 สหรัฐอเมริกา ดินแดนแห่งสิทธิและเสรีภาพ เพิ่งมีกฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกันระดับรัฐบาลกลางใน พ.ศ. 2558 ก่อนหน้านั้น มีเพียง 37 มลรัฐจากทั้งหมด 50 มลรัฐ รวมถึงดิสทริค ออฟ โคลัมเบีย (District of Columbia) ที่มีกฎหมายดังกล่าว

พ.ศ. 2559 สาธารณรัฐโคลอมเบีย ประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาที่มีกฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกัน

พ.ศ. 2560 เยอรมนี เป็นประเทศที่ 15 ในภาคพื้นยุโรปที่กฎหมายรับรองให้บุคคลเพศเดียวกันสามารถแต่งงานกันและได้สิทธิต่าง ๆ เหมือนคู่สมรสทั่วไป

พ.ศ. 2560 สาธารณรัฐมอลตา ซึ่งเป็นประเทศเกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ก็ผ่านกฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกันแม้จะถูกคัดค้านโดยศาสนจักรคาทอลิก

พ.ศ. 2560 เครือรัฐออสเตรเลีย มีกฎหมายคุ้มครองสมรสเพศเดียวกันผ่านการลงมติใน พ.ศ. 2560 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 9 ม.ค. 2561

พ.ศ. 2562 สาธารณรัฐไต้หวัน เป็นประเทศแรกในเอเชีย ที่รัฐสภาผ่านกฎหมายคุ้มครองเพศเดียวกัน เมื่อวันที่ 24 พ.ศ. 2562

พ.ศ. 2562 สาธารณรัฐเอกวาดอร์ เป็นประเทศลำดับต่อมาหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้การรับรองกฎหมายดังกล่าวอย่างเป็นทางการ มีผลวันที่ 12 มิ.ย. 2562

พ.ศ. 2562 สาธารณรัฐคอสตาริกา เป็นประเทศล่าสุดที่เพิ่งมีกฎหมายรับรองการสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน ไปเมื่อวันที่ 26 พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นประเทศแรกในอเมริกากลาง และถือเป็นประเทศที่ 29 ในโลก ส่วน **สมาพันธรัฐสวิส** ถือเป็นประเทศล่าสุดที่อนุญาตให้คู่รักเพศเดียวกันสมรสกันได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2565⁵

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจรรย์นันทเดชา และรัตพงษ์ สอนสุภาพ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “**ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร ในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม**”⁶ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยไม่สามารถจดทะเบียนสมรสกันได้ เนื่องจากขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1448 และ 1458 และร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. 2561 ก็ยังให้สิทธิไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะสิทธิในเรื่องบุตร 2) โอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม พบว่า สังคมไทยเปิดกว้างและมีทัศนคติยอมรับการมีตัวตนของผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น จึงเป็นโอกาสที่ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศจะสามารถสมรส รับรองบุตร และสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ ภายใต้การพัฒนา กฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะเกิดขึ้นตามมา ข้อเสนอแนะ คือ สังคมต้องมีการเรียนรู้ และยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างสนิทใจ เพื่อยอมรับเพศวิถีที่แตกต่าง ให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมชายจริงหญิงแท้ในสังคมไทย

5. ชวินโรจน์ อีร์พัชรพร และภาณุมาศ ชัดเงางาม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “**สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย**” ผลการศึกษาพบว่า คู่รักหลากหลายทางเพศในประเทศไทยประสบปัญหาสืบเนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติเงื่อนไขการสมรสให้เฉพาะชายและหญิงตามเพศที่กำหนด ทำให้คู่รักหลากหลายทางเพศขาดสิทธิและหน้าที่ทางกฎหมาย ทั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และตามกฎหมายอื่น ๆ ที่อ้างอิงคำว่า คู่สมรส สามัญญา ทายาทโดยธรรม ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 ได้มีบทบัญญัติห้ามการเลือกปฏิบัติ

⁵ สมรสเท่าเทียม กับ 30 ประเทศที่เห็นชอบด้วยกฎหมาย เปิดความเท่าเทียมหลากหลายทางเพศ.

(20 พฤศจิกายน 2564). สืบค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/160775>

⁶ เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจรรย์นันทเดชา และรัตพงษ์ สอนสุภาพ. (2562). ได้ศึกษาเรื่อง “**ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร ในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม**” สืบค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก file:///C:/Users/6300/Downloads/220509-Article%20Text-713340-1-10-20191009%20(1).pdf

ด้วยเหตุแห่งเพศ อีกทั้งอนุสัญญาและกติการะหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยเข้าร่วมลงนามและให้สัตยาบัน ก็มีบทบัญญัติเช่นเดียวกัน ในต่างประเทศมีกฎหมายที่รับรองการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักหลากหลายทางเพศ อยู่ 2 รูปแบบ คือ กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคในการสมรสที่ให้ศักดิ์ศรี สิทธิและหน้าที่แก่คู่รักหลากหลายทางเพศเทียบเท่าคู่สมรสต่างเพศ และกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตที่ให้สิทธิและหน้าที่บางประการดีกว่ากฎหมายสมรส ดังเช่น กฎหมายฝรั่งเศสและกฎหมายสหราชอาณาจักร ที่มีกฎหมายที่ให้ความเสมอภาคในการสมรสและกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิต ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2559 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ. และองค์กรภาคประชาชนได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ทว่า บทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้ให้ศักดิ์ศรี สิทธิ ความเสมอภาคเทียบเท่าการสมรสและคู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3. ริญญภัทร์ ณ สงขลา (2560) ศึกษาเรื่อง “ความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย”⁷ ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติและสถาบันทางสังคมหลักของสังคมไทยซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันพื้นฐานสำคัญและเก่าแก่ที่สุดของสังคมมนุษย์ เพื่อดำรงเผ่าพันธุ์ของตนเอง การจัดการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานความแตกต่างทางเพศในปัจจุบันเริ่มมีการเปิดกว้างและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นสำหรับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก อาทิเช่น การจัดการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานความแตกต่างทางเพศของสหประชาชาติ (UN) นั้นอยู่บนพื้นฐานของ LGBTQs⁸ หรือแม้แต่ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองก็ให้รวมเรื่อง “รสนิยมทางเพศ” ไว้ในเรื่องเพศด้วย สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นประเทศที่ได้มีการรับรองสิทธิมนุษยชนไว้ในรัฐธรรมนูญจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยให้มีกรอบที่ชัดเจน และทัดเทียมกับต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ สิทธิในการได้รับบริการสวัสดิการสังคม หรือสิทธิที่พึงมีพึงได้จากรัฐอย่างเท่าเทียมกับคู่รักต่างเพศ

⁷ ริญญภัทร์ ณ สงขลา. (2560). “ความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย”. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <https://www.law.cmu.ac.th/lasc/conference/wp-content/uploads/sites/2/2017/09/27%e0%b8%a3%e0%b8%b4%e0%b8%8d%e0%b8%8d%e0%b8%b2%e0%b8%a0%e0%b8%b1%e0%b8%97%e0%b8%a3%e0%b9%8c.pdf>

⁸ LGBTQs คือ กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยใช้ตัวย่อจากคำภาษาอังกฤษ

L : Lesbian: ผู้หญิงที่รักผู้หญิงด้วยกัน ทางอารมณ์ ทางความสัมพันธ์ทางเพศ หรือทางกาย

G : Gay: ผู้ชายที่รักผู้ชายด้วยกัน ทางอารมณ์ ทางความสัมพันธ์ทางเพศ หรือทางกาย

B : Bisexual: คนที่รักได้ทั้งชายและหญิง ทางอารมณ์ ทางความสัมพันธ์ทางเพศ หรือทางกาย

T : Transgender (transmen, transwomen, TG): คนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือการแสดงออกทางเพศแตกต่างจากเพศกำเนิด

I : Intersex: คนที่มีอวัยวะเพศกำกวม อาจมีลักษณะที่ไม่ตรงกับเพศชายหรือหญิง หรือมีอวัยวะสืบพันธุ์ทั้งสองเพศ

Q : Queer: คนที่ไม่กำหนดและนิยามความเป็นเพศของตนเอง

ปัจจุบันมีคู่ชีวิตเพศเดียวกันจำนวนมากใช้ชีวิตร่วมกันตั้งครอบครัวทั่วไป แต่สถานภาพของคู่ชีวิตดังกล่าวไม่มีกฎหมายรับรองไว้ จึงทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่ได้รับความคุ้มครองจากรัฐและตามกฎหมายในเรื่องสิทธิและหน้าที่อันพึงมีพึงได้ ขัดกับหลักการสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 26 และมาตรา 27 ของรัฐธรรมนูญและหลักการในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน จึงสมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและรับรองการจดทะเบียนคู่ชีวิตเพศเดียวกัน การสมรสและการสร้างครอบครัวนั้นถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่ง การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดยินยอมและพร้อมใจที่จะสร้างครอบครัวหรือใช้ชีวิตร่วมกัน การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนั้นจึงไม่ควรจำกัดอยู่แค่เพศตามกฎหมาย ควรศึกษาจากบริบททางสังคมและให้สิทธิแก่คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยที่ไม่มีข้อจำกัดถึงอัตลักษณ์ทางเพศ โดยการตีกรอบให้คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศได้มีสิทธิในการได้รับการบันทึกทางทะเบียนเป็นคู่ชีวิตและสร้างครอบครัว โดยมีสิทธิและหน้าที่ต่อกันเช่นเดียวกับคู่รักต่างเพศโดยได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ในประเด็นเรื่องของการก่อตั้งครอบครัวในรูปแบบที่แตกต่างกันโดยไม่มียึดติดกับเพศกำเนิดของสมาชิกในครอบครัว เป็นเหตุให้ต้องมีการศึกษาถึงความเป็นมาและวิวัฒนาการรูปแบบการก่อตั้งครอบครัวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย รวมถึงสิทธิต่าง ๆ ของคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยให้ได้รับความคุ้มครองจากรัฐอย่างเสมอภาคกับคู่รักที่มีเพศตรงข้ามกันโดยกำเนิด

4. ัญลักษณ์ นามจักร (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การรับรองสถานภาพการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ”⁹ ผลการศึกษาพบว่า การยึดเอามุมมองทางสรีรศาสตร์และกายวิภาคศาสตร์เป็นหลักในการตีความร่างกายมนุษย์ ทำให้กฎหมายไทยรับรองเพศของบุคคลว่า มีเฉพาะเพศชายและเพศหญิงโดยถือตามเพศที่กำเนิดมาและจะเป็นเช่นนั้นไปตลอดชีวิต ส่งผลให้สถานภาพการสมรสที่ขอบด้วยกฎหมายไทยหมายถึงเฉพาะการสมรสระหว่างชายโดยกำเนิดหนึ่งคนในฐานะที่เป็นสามี และหญิงโดยกำเนิดหนึ่งคนในฐานะที่เป็นภริยาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า ในสังคมประกอบด้วยบุคคลที่มีรสนิยมทางเพศหรือเพศวิถีที่หลากหลาย แต่กฎหมายไม่รับรองให้ทำการจดทะเบียนสมรสของกลุ่มบุคคลที่มีเพศเดียวกัน เป็นเหตุให้บุคคลเหล่านี้ ต้องเสียสิทธิตามกฎหมายหลายประการที่กำหนดไว้สำหรับคู่สมรสต่างเพศ จึงมีประเด็นให้พิจารณาตามมาว่า การที่กฎหมายไม่รับรองสถานภาพการสมรสของบุคคลเหล่านี้จะขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างเรื่องเพศ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หรือไม่ ดังนั้น จึงอาจถึงเวลาแล้วที่กฎหมายไทยจะพิจารณาถึงความต้องการของคนไทยที่จะจดทะเบียนสมรสอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศ เพื่อขจัดอุปสรรคและปัญหาต่อการดำรงชีวิตตามเพศวิถีของบุคคลให้หมดไป

⁹ ัญลักษณ์ นามจักร. (2556). “การรับรองสถานภาพการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ”. สืบค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565. https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/april_june_13/pdf/aw02.pdf

5. ภาพ มีชานาญ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาความเสียหายเปรียบของคู่ความ หลากหลายทางเพศอันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายรับรองการสมรสในประเทศไทย”¹⁰ ผลการศึกษา พบว่า คู่รักประสบปัญหาความเสียหายเปรียบจากการไม่มีกฎหมายรับรองการสมรส จำแนกได้เป็น 8 ลักษณะ ปัญหา ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสในประเทศไทยและผลของการจดทะเบียนสมรสใน ต่างประเทศ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินปัญหาในการทำสัญญาคู่ร่วม ปัญหาเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต ปัญหาเกี่ยวกับการถือครองที่ดินของคนสัญชาติไทยที่มีคู่ชีวิตเป็นชาวต่างชาติ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิ คู่สมรสเพื่อหักลดหย่อนภาษี ปัญหาในการใช้สิทธิทางราชการในการเบิกค่ารักษาพยาบาล และปัญหาเกี่ยวกับ ความรุนแรงในครอบครัว

ผลจากการวิจัยพบความเสียหายเปรียบทางกฎหมายประการอื่นเพิ่มขึ้น ได้แก่ สิทธิและหน้าที่ของคู่สมรส ตามกฎหมาย ครอบครัว กฎหมายมรดก กฎหมายลักษณะละเมิด กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาอาญา สิทธิในการบริจาคร่างกายหรืออวัยวะ สิทธิในการประกันสังคม และสิทธิในการลงนามยินยอมให้รักษา พยาบาล คู่ชีวิต ยังพบว่า ในต่างประเทศมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองการสมรสสำหรับบุคคลที่มีความ หลากหลายทางเพศใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน และการจดทะเบียนความสัมพันธ์ โดยการรับรองการสมรสดังกล่าวมีผลให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ได้รับสิทธิหน้าที่และความคุ้มครองตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในฐานะคู่สมรสหรือ คู่ความสัมพันธ์

การศึกษายังชี้ให้เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 จะให้ความคุ้มครองบุคคล ผู้มีความหลากหลายทางเพศจากการเลือกปฏิบัติ แต่บุคคลกลุ่มนี้ยังต้องเผชิญกับการปฏิบัติที่แตกต่างจาก คนส่วนใหญ่ในสังคม อันเป็นผลมาจากข้อกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ของสถาบันต่าง ๆ ผู้วิจัย จึงมีความเห็นว่า การออกกฎหมายรับรองการสมรสจะเป็นการแก้ไขปัญหาความเสียหายเปรียบในการใช้ชีวิตคู่ และสร้างความเสมอภาคให้กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ตามเจตนารมณ์ของหลักการห้ามเลือก ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

บทสรุปจากงานวิจัย

การวิจัยที่ได้ศึกษาพบว่า การที่สถานภาพของคู่ชีวิตดังกล่าว ยังไม่มีกฎหมายรับรองไว้ทำให้บุคคล เหล่านี้ไม่ได้รับความคุ้มครองจากรัฐในสิทธิอันพึงมี พึงได้ซึ่งขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และหลักการ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างเรื่องเพศ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และรวมถึงบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ซึ่งขัดต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้ประสบปัญหา ความเสียหายเปรียบจากการไม่มีกฎหมายรับรองการสมรส โดยมีประเด็นปัญหาต่าง ๆ อาทิ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการ จดทะเบียนสมรสในประเทศไทยและผลของการจดทะเบียนสมรสในต่างประเทศ ปัญหาเกี่ยวกับ

¹⁰ ภาพ มีชานาญ. (2555). “การศึกษาสภาพปัญหาความเสียหายเปรียบของคู่ความ หลากหลายทางเพศอันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายรับรองการสมรสในประเทศไทย”. สืบค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565.

การจัดการทรัพยากรปัญหาในการทำสัญญาผู้ร่วม ปัญหาเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต ปัญหาเกี่ยวกับการถือครองที่ดินของคนสัญชาติไทยที่มีคู่ชีวิตเป็นชาวต่างชาติ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิคู่สมรสเพื่อหักลดหย่อนภาษี ปัญหาในการใช้สิทธิทางราชการในการเบิกค่ารักษาพยาบาล และปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาในการรับบุตรบุญธรรม เป็นต้น

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร